

Analysavdelningen
Enheten för energimarknader
Daniel Friberg
016-544 20 06
daniel.friberg@EM.se

Miljö- och Energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se
m.remisser-energi@regeringskansliet.se

Yttrande angående Energikommissionens betänkande kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:02)

Energikommissionens betänkande skapar långsiktiga spelregler och ett ramverk för energimarknadens aktörer att förhålla sig till vilket är positivt.

Energimyndigheten (EM) tillstyrker i huvudsak betänkandet men ser behov av ytterligare utredningar och tillhörande konsekvensanalyser innan förslagen kan implementeras.

Sammanfattning

- Det är positivt med ett långsiktigt mål om 100 procent förnybar elproduktion till 2040 som elsystemets aktörer och instanser kan förhålla sig till. Det måste emellertid klargöras hur målet ska beräknas. Utöver kärnkraft visar EM:s analyser att det troligen kommer finnas annan form av icke-förnybar kraft kvar i elproduktionen 2040.
- EM avstyrker förslaget om slopade anslutningsavgifter för havsbaserad vindkraft. Det bör även utredas vilka konsekvenser förslaget har på elcertifikatsystemet och konsumenterna.
- EM avstyrker att överföringsbegränsningar i det nordiska elnätet och mellan norden och kontinenten ska byggas bort i de fall det inte är samhällsekonomiskt motiverat.
- Frågan om effektutmaningen behöver utredas vidare särskilt i ljuset av förslagen om nya satsningar på utbyggnad av variabel kraft.
- EM tillstyrker förslaget om 50 procent effektivare energianvändning 2030 jämfört med 2005 men anser att ett tydliggörande av syftet med målet vore önskvärt.

Energimyndighetens ställningstagande

Målet om 100 procent förnybar elproduktion till 2040

EM efterlyser ett tydliggörande av hur målet om 100 procent förnybar elproduktion ska beräknas och definieras. Det bör förtydligas om målet ska beräknas i förhållande till total producerad el eller i förhållande till elanvändningen. EM:s nyligen publicerade långsiktiga scenarier över energisystemet visar att beräkningsmetoden har stor inverkan på möjligheten att nå målet.

EM vill också uppmärksamma att det utöver kärnkraft bedöms finnas viss annan icke-förnybar elproduktion kvar i elproduktionen 2040, främst avfallskraftvärme som innehåller ca. 40 procent fossila komponenter och restgaser från ståltillverkning.

Havsbaserad vindkraft

EM avstyrker förslaget om slopade anslutningsavgifter för havsbaserad vindkraft. I EM:s rapport om havsbaserad vindkraft från 2017 fastslås att det inte finns tillräckliga samhällsekonomiska skäl för att särbehandla den havsbaserade vindkraften jämfört med annan kraftproduktion.

Utöver att det inte finns samhällsekonomiska skäl att särbehandla havsbaserad vindkraft innebär ett generellt slopande av anslutningen att de mest kostnadseffektiva projekten inte premieras.

EM anser även att konsekvenserna på elcertifikatsystemet behöver utredas närmre om man går vidare med förslaget. Systemet kan skapa en ny osäkerhetsfaktor för marknaden, som kan förstärkas av att projekt för havsbaserad vindkraft oftast är i storleksordningen en till flera TWh. En garanterad och betald anslutning kan också innebära att andra förnybara kraftslag inte har möjlighet att ansluta till nätet i området.

Konsekvenserna för elkunderna behöver också utredas närmre. En förskjutning från landbaserad vindkraft till havsbaserad vindkraft kan innebära en högre stödkostnad för kunderna som delvis finansieras via nätkostnaden.

Ökat effektuttag

En utmaning som tas upp i betänkandet är behovet av en energipolitik som fokuserar på tillräcklig effekt istället för att som idag främst fokusera på levererad energi. Betänkandet saknar emellertid en analys av denna utmaning. Det står även att läsa att genom ett effektivt utnyttjande av befintlig vattenkraft och bioenergi kan effektuttaget ökas men det saknas en beskrivning av hur detta ska gå till.

En förlängning och ambitionshöjning av elcertifikatsystemet kommer att leda till en utökad byggnation av vindkraft vilket gör det än mer aktuellt att diskutera frågan om effekt utifrån det ökade behovet som då uppstår. Effektutmaningen bör därför utredas vidare.

Överföring

I betänkandet föreslås att överföringsbegränsningar i det nordiska elnätet och mellan Norden och kontinenten ska byggas bort och att det genom bättre sammanbindning av elnäten mellan länderna kring Östersjön då skapas bättre förutsättningar för samhällsekonomisk effektiv utbyggnad av vindkraftsparker till havs. Begränsningar leder emellertid till prisskillnader, och därmed handel, vilket borde vara önskvärt utifrån betänkandets ambition att Sverige ska vara nettoexportör av el.

Det är bra att investeringar görs för att reducera överföringsbegränsningar när det är samhällsekonomiskt motiverat. Enligt analyser från affärsverket Svenska Kraftnät är det dock inte samhällsekonomiskt försvarbart att bygga bort alla begränsningar. Energimyndigheten avstyrker därmed förslaget.

Energieffektivisering

EM tillstyrker målet om 50 procent effektivare energianvändning 2030 jämfört med 2005. Energieffektivisering är ett viktigt medel för att uppnå flera andra mål, exempelvis klimatmål, minskade utsläpp till luft, mark och vatten, mål om försörjningstrygghet samt konkurrenskraft och innovation. För att skapa större tydlighet och stöd vid utformning av styrmedel bör därför syftet med målet preciseras ytterligare. Målets utformning gör att både den framtida BNP-utvecklingen och kärnkraftsproduktionen får stor betydelse för om energieffektiviseringsmålet kommer att uppnås eller ej. Det kan därför finnas anledning att följa upp och eventuellt se över målet om BNP ej utvecklas som förväntat samt vid ytterligare nedstängning av kärnkraftreaktorer innan 2030.

Energimyndigheten stödjer förslaget om sektorsstrategier som komplement till det sektorsövergripande målet.

EM stödjer förslaget om ett nytt energieffektiviseringsprogram för elintensiv industri där energihushållning och energieffektivitet bör betonas istället för eleffektivisering. Uppdraget behöver samordnas med förslaget om sektorsstrategier som föreslås komplettera energieffektiviseringsmålet.

EM stödjer bedömningen om att Boverkets byggregler och definitionen för näronnenergihus bör fokusera på använd energi istället för levererad (köpt) energi. De bör också styra mot teknikneutrala, flexibla och energieffektiva byggnader.

Trygg energiförsörjning

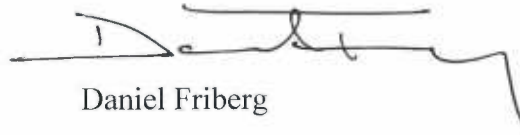
EM vill framhålla att utvecklandet av småskalig elproduktion och energieffektivisering inte automatiskt leder till ökad försörjningstrygghet. Förändringar i energisystemet kan leda till både förbättrad och försämrad försörjningstrygghet. Nya tekniker för överföring eller smarta tjänster och produkter kan medföra att sårbarheter byggs in som försämrar försörjningstryggheten. Därför är det viktigt att försörjningstrygghetsaspekter

vägs in vid de anpassningar som sker av energisystemet och att kontinuerliga analyser och aktiva åtgärder vidtas.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschefen Zofia Lublin. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit ställföreträdande avdelningschefen Gustav Ebenå, enhetscheferna Erik Eriksson, Fredrik Svartengren och sektionschef Zinaida Kadic. Föredragande har varit handläggaren Daniel Friberg.

Zofia Lublin

Daniel Friberg